

6 SIERPNIA

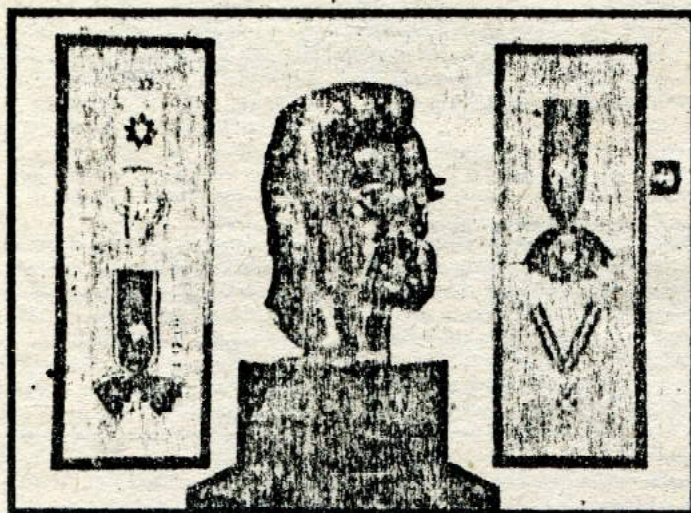
PISMO KADROWKI

Nr 3[18]

Kraków Oleandry 23.04.1989.

Rok V

cena 20 -

O INSTYTUCIE JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W LONDYNIE

Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie jest kontynuacją Instytutu Badania Najnowszej Historii Polski, który powstał w Warszawie w latach 1923 - 1924, a otrzymał uprawnienia stowarzyszenia prawn-administracyjnego w roku 1930. Po śmierci Marszałka J. Piłsudskiego. Instytut ten został zreorganizowany i przemianowany na Instytut Józefa Piłsudskiego Poświęcony Badaniu Najnowszej Historii Polski.

Powodem powstania Instytutu była potrzeba w niepodległej Polsce tego rodzaju placówki badawczo-naukowej i jej archiwum oraz potrzeba instytucji wydawniczej dla przygotowywanych do druku licznych publikacji dotyczących okresu walki o wolność i historii XX w., takich jak: „Rok 1920” - J. Piłsudskiego, „Wspomnienia Legionowe” - wyd. zbiorowe, „Wojna 1920” - L. Żeligowskiego, „Dzieje polskiej myśli politycznej” - W. Feldmana, „Walka zbrojna o Niepodległość Polski 1905 - 1918” - W. Lipińskiego, „Wśród Orłąt Lwowskich” W. Lipińskiego itp. Instytut wydał do roku 1939 liczne publikacje z zakresu najnowszej historii Polski jak pamiętniki, monografie naukowe i

wydawnictwa źródłowe obok czasopisma „Niepodległość” - wydawnictwa Instytutu (od 1929 r.) - przynoszącego obszerny materiał źródeł i opracowań epoki związanej z przeprowadzanymi w Instytucie badaniami naukowymi. Największym przedsięwzięciem wydawniczym Instytutu było dziesięcio-tomowe wydawnictwo pism zbiorowych J. Piłsudskiego: „Pisma, mowy, rozkazy”.

Dzięki akcji ankietowej powstają w Instytucie zbiory relacji działaczy politycznych i społecznych z okresu objętego zakresem działalności badawczo-naukowej Instytutu. Archiwum Instytutu gromadzące materiały źródłowe do opracowania dziejów walki o wolność lat poprzedzających i obejmujących okres pierwszej wojny światowej i po odzyskaniu niepodległości powiększa się dzięki przekazywanym do Instytutu dokumentom i zbiorom osobistym wybitnych działaczy tego okresu i wzbogaca się zespołami archiwum POW, archiwum PPS, zbiorem korespondencji Piłsudskiego.

Dyrektorem Instytutu był Leon Wasilewski, a po jego śmierci (w 1936 r.) dr Wacław Lipiński. W ścisłej współpracy z Instytutem pozostawał szef Wojskowego Biura

Historycznego gen. Julian Stachiewicz, pełniący równocześnie funkcję sekretarza generalnego Instytutu Badania Najnowszej Historii Polski.

Po wybuchu wojny we wrześniu 1939 r. dyr. W. Lipiński zabezpieczył bogate zbiory Instytutu przenosząc je z siedziby Generalnego Inspektoratu Sił Zbrojnych do Muzeum Belwederskiego. Ostatni w niepodległej Polsce dyrektor Instytutu ppłk dr Wacław Lipiński – harcerz, legionista, obrońca Lwowa w listopadzie 1918 r., publicysta i historyk (habilitował się z najnowszej historii Polski na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie), w czasie drugiej wojny światowej pracował w Podziemiu, a po wojnie aresztowany przez Bezpiekę skazany na śmierć i „ułaskawiony na dożywocie”, zmarł w kwietniu 1949 r. w więzieniu we Wronkach.

W marcu 1947 r. powołano do życia Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie – Poświęcony Badaniu Najnowszej Historii Polski (IJPL). Instytut współpracuje z Instytutem Józefa Piłsudskiego w Ameryce (IIPA), mającym siedzibę w Nowym Jorku.

Powołanie do życia Instytutu w Londynie wiązało się z decyzją podjętą przez mocarstwa zachodnie, w tym rząd brytyjski, cofnięcia uznania rządowi RP w Londynie w lipcu 1945 r. Rodowód polityczny Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie w latach 1945 – 1946 złączył się z ówczesną sytuacją polityczną i historią tego okresu, który miał wpływ na organizację Instytutu i jego dalszą pracę oraz działalność na obczyźnie.

Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie uwzględniając warunki emigracyjne spec. o czasie odzyskania przez Polskę pełnej niepodległości. Badania Instytutu tej samej nazwy działającego w Warszawie do 1939 r., z którego się wywodzi. Instytut ma na celu prowadzenie badań historycznych, związanych z najnowszymi dziejami Polski, ze szczególnym uwzględnieniem działalności Józefa Piłsudskiego. Naczelnym zadaniem Instytutu jest ustalanie i strzeżenie prawdy historycznej oraz zbieranie materiałów dla odnowienia Instytutu Józefa Piłsudskiego w Warszawie po odzyskaniu pełnej niepodległości przez Polskę. Zadania te Instytut spełniać ma przez: zbieranie, przechowywanie i badanie dokumentów dotyczących faktów z okresu najnowszej historii Polski; gromadzenie zbiorów dokumentów i relacji historycznych, zbiorów muzealnych oraz biblioteki, zawierającej wydawnictwa związane z przedmiotem badań Instytutu; opracowywanie gromadzonych materiałów historycznych oraz ogłaszanie drukiem wyniku tych opracowań; organizowanie ankiet, odczytów, wykładów, współpracy z pokrewnymi instytucjami polskimi i obcymi itd.

Organami Instytutu są: Ogólne Zebranie Członków, Rada, Zarząd, Wydział Studiów, Komisja Rewizyjna. Członków Instytutu zwyczajnych, dożywotnich i wspierających – przyjmuje Rada według swego uznania na wniosek Zarządu i na podstawie pisemnej deklaracji kandydata, podpisanej przez niego oraz dwóch wprowadzających członków zwyczajnych. Członkowie Instytutu są obowiązani przyczyniać się, w miarę swoich możliwości, do rozwoju Instytutu oraz wywiązywać się należycie z przyjętych przez siebie zobowiązań.

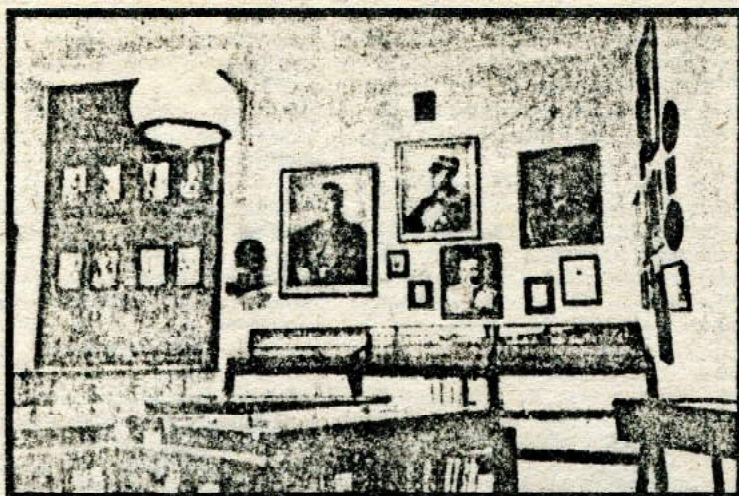
W roku 1947 wybrano pierwszą Radę Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie, której przewodniczącym został Tadeusz Piskor, wiceprzewodniczącymi Kazimierz Schally i Juliusz Łukasiewicz, sekretarzami Kazimierz Franek-Osmecki i Władysław Wielhorski. Rada Instytutu dokonała wyboru Zarządu – pierwszego w historii Instytutu J. Piłsudskiego w Londynie – w składzie: przewodniczący – Władysław Bortnowski, wiceprzewodniczący – Janusz Gluchowski, sekretarz – Tadeusz Münnich, skarbnik – Antoni Jakubski oraz członkowie – Kazimierz Franek-Osmecki, Konrad Libicki, Aleksander Hauke-Nowak, Jerzy Nowak, Jan Starzewski.

W roku 1947 Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie rozpoczął ożywioną działalność przygotowując i organizując prace w poszczególnych działach. W roku 1948 oddano do druku czasopismo Instytutu „Niepodległość – czasopismo poświęcone najnowszemu dziejom Polski”, stanowiące wznowienie na obczyźnie przedwojennego wydawnictwa Instytutu w Warszawie. Instytut J. Piłsudskiego w Londynie zajmował się w latach 1948 – 1976 wydawaniem czasopisma (tomy I-X). W związku z rosnącymi trudnościami wydawniczymi w Londynie, dalszą pracę wydawania „Niepodległości” – wspólnie z Instytutem J. Piłsudskiego w Londynie – przejął Instytut J. Piłsudskiego w Ameryce mający siedzibę w Nowym Jorku.

W roku 1948 powołano Wydział Studiów „dla planowania i organizowania prac badawczych, wydawniczych i odczytowych Instytutu J. Piłsudskiego”. Wydział Studiów m. in. kieruje całokształtem prac badawczych Instytutu nad najnowszą historią Polski; ocenia prace zbiorowe i indywidualne z dziedziny najnowszej historii Polski nadesłane Instytutowi przez ich autorów bądź wydawców oraz zbiera materiały bibliograficzne o pracach związanych z najnowszą historią Polski, wydawanych w języku polskim i obcym; zadna praca ściśle historyczna nie może być publikowana w imieniu Instytutu bez aprobaty Wydziału Studiów. Pracami Wydziału Studiów kieruje płk dr Stanisław Biegański, który w pracach naukowych i wydawniczych Instytutu bierze czynny udział od roku 1947.

W roku 1949 Instytut Józefa Piłsudskiego przeniósł się do własnej siedziby w zakupionym w Londynie domu przy Upper Richmond Road (S.W.15). Dom ten „stanowił miał podstawę materialną dla realizacji planów pracy Instytutu”. W związku z terminem wygaśnięcia umowy dzierżawy parceli, na której stał dom przy Upper Richmond Road, zaszła konieczność przeniesienia siedziby Instytutu do nowego lokalu w gmachu Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego (POSK). Uroczystość otwarcia nowej siedziby odbyła się w październiku 1972 r. w obecności prezydenta RP dr. Stanisława Ostrowskiego.

Prowadząc prace badawcze, naukowe, wydawnicze, odczytowe – Instytut J. Piłsudskiego brał i bierze czynny udział w poczynaniach emigracji i jej życiu organizacyjnym i kulturalnym. Przyczynił się też do zorganizowania szeregu ciekawych uroczystości zarówno w Londynie jak i innych ośrodkach polskich na uchodźstwie, połączonych z urządzaniem wystaw, obchodów, przygotowaniem wydawnictw pamiątkowych akademii itp. Obchodzono m. in.: w roku 1960, z pomocą specjalnego Komitetu Wykonawczego, uroczystość „Uczczenia pamięci J. Piłsudskiego w 25-tą rocznicę jego śmierci”; w roku 1964 obchód „50-lecia Czynu Zbrojnego w rocznicę wymarszu

Kadrówki, 6 sierpnia 1914 r.”; powołany przez Instytut „Komitet Obchodu 100 rocznicy urodzin J. Piłsudskiego” ułożył program uroczystości rozpoczynających się w roku 1967 (zakończonych w 1970). Co roku w marcu uroczystość święta Instytutu łączy się z uroczystym obchodem dnia imienin marszałka Józefa Piłsudskiego.

Instytut Józefa Piłsudskiego posiada własną bibliotekę, archiwum i muzeum.

Biblioteka Instytutu obejmuje ok. 3 000 pozycji książkowych i wydawnictw. Gromadzony księgozbiór tematycznie łączy się przede wszystkim z kierunkiem pracy naukowej i prowadzonych przez Instytut badań historycznych. Biblioteka dzieli się na dział archiwalny (tj. wydawnictw sprzed 1939 r.) i wypożyczalnię. Z biblioteki i wypożyczalni korzystają członkowie Instytutu. Osoby nie będące członkami, zainteresowane zbiorami bibliotecznymi w celach naukowych mogą się z nimi zapoznać w czytelni, w siedzibie Instytutu.

W archiwum Instytutu zgromadzone są cenne zbiory dokumentów, prac, materiałów źródłowych. Nad porządkiem zbiorów pracuje „grupa archiwalna”. Osobną pozycję w archiwum zajmuje cenna kolekcja fotografii związanych m.in. z okresem walk o Niepodległość, historią Legionów Polskich, osobą Marszałka.

W muzeum Instytutu znajdują się pamiątki — przekazywane ze zbiorów prywatnych (dary, depozyty) oraz pamiątki, które Instytut zakupuje w miarę swych możliwości finansowych. Są to order i odznaki wojskowe, dokumenty, obrazy, portrety, rzeźby. Najcenniejsze eksponaty umieszczone są w gablotkach. Jest m.in.: cenny zbiór odznak pułkowych pułków Legionów Polskich; mundur Marszałka Piłsudskiego i jego najwyższe odznaczenie w oryginalnej postaci; symboliczne Klucze Wilna (proj. prof. F. Ruszczyk) ofiarowane J. Piłsudskiemu w 1922 r.; rzeźbione i inkrustowane ręcznie drewniane talerze

huculskie — ofiarowane Marszałkowi, tablica — uratowana od zniszczenia — umieszczona w roku 1936 w miejscu przekroczenia „nielegalnie” w 1901 r. przez Piłsudskiego granicy zaboru rosyjskiego w drodze do Lwowa, na tablicy słowa: „... *Niczem jest wraży kordon wobec potęgi Ducha Narodu Polskiego...*”; obraz Wojciecha Kossaka — Marszałek na Kasztance; Ryngraf Korpusu Kadetów Nr 1 Marszałka Józefa Piłsudskiego we Lwowie — ofiarowany w roku 1933 przez Kadetów w dniu imienin Marszałkowi.

Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie pomaga w pracach naukowych, badawczych, wydawniczych — indywidualnych i zbiorowych, udziela informacji, udostępnia naukowcom materiały źródłowe, dokumentacyjne. Do dalszej pracy w Instytucie zgłaszają swój czynny udział nowi członkowie, a wśród nich już i nowi przedstawiciele młodszego pokolenia urodzonego i wychowanego na obczyźnie, którzy pracują naukowo w Wydziale Studiów i pomagają przy porządkowaniu archiwum. Rośnie liczba członków wspierających. Zainteresowanie pracami i zbiorami Instytutu przyciąga naukowców i licznych gości — również z Kraju, w tym przedstawicieli młodego pokolenia, którzy zwiedzają Instytut zapoznając się z zakresem jego działalności badawczo-naukowej i zbiorami oraz historią i nurtem ideowym. W marcu 1985 r. odwiedził Instytut Prymas Polski ks. kardynał J. Glemp.

Dużym zainteresowaniem cieszą się wydawnictwa Instytutu, zarówno dawne jak i najnowsze. Ostatnimi osiągnięciami wydawniczymi są: wydana w październiku 1984 r. książka — „*Korespondencja 1914 - 1917*” — Józef Piłsudski i drugie wydanie książki — „*Wspomnienia*” — Aleksandra Piłsudska, która ukazała się w marcu 1985 r. Instytut J. Piłsudskiego w Londynie zajmuje się również, jak już wspomniano, wraz z Instytutem J. Piłsudskiego w Nowym Jorku, wydawaniem i kolportowaniem czasopisma

„Niepodległość” —zawierającego cenne materiały źródłowe, wspomnienia, opracowania historyczne. Dalsze plany wydawnicze obejmują: przygotowanie historii Legionów Polskich (wraz z mapami i przypisami), prace związane z historią 1920 r., zarys historii Instytutu od 1923 r. i in.

Pragnąc rozszerzyć swą działalność naukową, wydawniczą, rozbudować muzeum i bibliotekę oraz zmodernizować i powiększyć siedzibę w gmachu POSKu, by ułatwić dalszą pracę cennej i ważnej placówki naukowej. Instytut JP — na początku roku 1985 — zwrócił się do społeczeństwa polskiego na emigracji z prośbą o pomoc, poparcie, zapoznanie się z jego historią, osiągnięciami i poczynaniami.

W roku 1985, w 50-tą rocznicę zgonu Marszałka Józefa Piłsudskiego, Instytut wydał odezwę do społeczeństwa polskiego na emigracji wzywającą do udziału w uroczystościach organizowanych z pomocą powołanego przez Instytut — Komitetu Uczczenia Rocznic, nad którym objął patronat Prezydent R.P., a przewodnictwo gen. Klemens Rudnicki.

Jednym z najważniejszych aktów państwowych okresu Niepodległości było uchwalenie Konstytucji Kwieciowej (23.IV.1935), podpisanej jeszcze przez Marszałka Józefa

Piłsudskiego. Konstytucja ta, stwierdził (w swym przemówieniu w Londynie w roku 1943) gen. K. Sosnkowski..., „Jest ostatnim wielkim dziełem Piłsudskiego. ...Nienaruszalności obowiązującej Konstytucji zawdzięczamy...zachowanie legalnej ciągłości władz państwowych...” W marcu 1985, w czasie dorocznego uroczystego obchodu w rocznicę imienia Józefa Piłsudskiego—organizowanego przez Instytut w Londynie—w referacie pt. „Państwo Polskie jest wspólnym dobrem wszystkich obywateli...” (wspomnienie o Konstytucji Kwieciowej) — dr Stefan Męcarski, jeden z twórców tej Konstytucji, przypomniał—w 50-tą rocznicę jej uchwalenia—prace nad przygotowaniem Konstytucji, jej rolę i znaczenie w najnowszej historii Polski oraz ścisłe ideowe powiązania z myślą polityczną Józefa Piłsudskiego.

Instytut wziął udział w uroczystościach organizowanych przez Związek Harcerstwa Polskiego, którego Marszałek Józef Piłsudski jest Patronem. Staraniem Instytutu przygotowana została—w maju 1985 r.—w siedzibie Instytutu i salach POSKu w Londynie wystawa pamiątek i dokumentów związanych z życiem Józefa Piłsudskiego, okresem walk o wolność i Niepodległość. W kościele polskim św. Andrzeja Boboli w Londynie wmurowano tablicę pamiątkową w rocznicę zgonu Marszałka.

Opracowała: Barbara Męcarska-Kozłowska

Do Prezydium Rady Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie wchodzi: przewodniczący—ppłk mgr Janusz Rowiński, wiceprzewodnicząca—Halina Czarnocka, sekretarz—dyr. inż. Adam Kozłowski.

Prezesem Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie jest inż. arch. Mieczysław Stachiewicz. W skład Zarządu Instytutu JPL wchodzi: dr Wanda Piłsudska, mjr Stefan Gruca, Lech Kantecki, Władysław Kunat, inż. arch. Krzysztof Münnich, red. Barbara Męcarska — Kozłowska, Antoni Szczęsniewicz, Wacław Świszczowski.

Siedziba Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie mieści się w gmachu Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego (POSK), na parterze. Adres: Instytut Józefa Piłsudskiego, 238-240 King Street, London W.6.-ORF. Telefon: (01)7486197. Godziny otwarcia: wtorki i czwartki po południu od godz. 15.00 do 19.00 oraz w pierwszą sobotę każdego miesiąca po (po południu) i w święta (ogłoszenia w prasie). Wycieczki grupowe: po telefonicznym (listownym) porozumieniu. Najbliższa stacja kolejki podziemnej: Ravenscourt Park.

